

TRANSPARENTNOST • JASNI KRITERIJI

KORIST ZA ZAJEDNICU • ODGOVORNOST • JEDINSTVENA BAZA PODATAKA •

Udruženje

POZITIVNE
T
vrijednosti

• EFEKTIVNIJA POTROŠNJA • JEDNAKE ŠANSE ZA SVE • UČEŠĆE NVO

NEĆU
DA BUDEM

SEKTORA • NADZOR • IZVJEŠTAVANJE •

Udruženje Pozitivne vrijednosti
Alipašina 101, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
www.vrijednosti.com

Izdavač: Udruženje Pozitivne vrijednosti

Autorice: Mevlida Novalić

Rubina Čengić

Lektura: Žana Vukmirović

DTP: Dražen Musa

Tiraž : 700 kom

Sarajevo, 2013.

Ovaj dokument je kreiran uz podršku CCI-ja, a stavovi i informacije izneseni unutar dokumenta pripadaju isključivo udruženju Pozitivne vrijednosti i ne moraju neophodno predstavljati i stavove CCI-ja.

O NAMA:

„Pozitivne vrijednosti“ je udruženje iz BiH koje promoviše pozitivne vrijednosti u svim segmentima života, a u projektu „Radimo transparentno, poštujemo kriterije i pratimo izvještaje“ promovišemo profesionalnost, transparentnost, poštenje, odgovornost...

Institucije vlasti u FBiH svake godine za pojedince i neprofitne organizacije dodijele oko 80 miliona KM, a malo ko zna šta su stanovnici FBiH dobili od tog novca.

Ilustracije radi, 80 miliona KM je više od 96.000 prosječnih plata u FBiH, odnosno više od 250.000 minimalnih penzija, kakvih je najviše u BiH, više od 2 kanadera, blizu 5.500 inkubatora, skoro 3 helikoptera, više od 500 uređaja za ultrazvuk, oko 160 mamografa, oko 60.000 računara, jedan avion, više od 5.000 traktora, oko 40 miliona obroka u javnim kuhinjama...

NA KOJI NAČIN SE DODJELJUJU OVA SREDSTVA?

DOSTUPNI PODACI POKAZUJU:

- ◆ da javni pozivi za dodjelu ovog novca nisu dostupni najširoj javnosti, a često ih nema ni na internet stranama
- ◆ da su kriteriji za dodjelu novca često nepoznati ili uopšteni i nedovoljno jasni
- ◆ da se sam proces izbora najboljih aplikacija odvija daleko od očiju javnosti
- ◆ da neko dobije novac na osnovu samoinicijativnog pisma, zahtjeva ili molbe
- ◆ a neko vrati novac koji je dobio na javnom pozivu jer mu je uplaćen prekasno ili bio značajno smanjen u odnosu na traženi iznos, pa je postao beskoristan
- ◆ da neko dobije novac i ne vrati ga, a ugasi organizaciju
- ◆ nejasno je na osnovu čega se ocjenjuje koliki iznos se dodjeljuje
- ◆ komisije za ocjenu aplikacija se formiraju, ali krajnju odluku donosi ministar...

SVE NAVEDENO OTVARA OPRAVDANU SUMNJU U
PROCEDURE I PRAVILNOST DODJELE OVIH SREDSTVA

Iz dostupnih podataka se mogu vidjeti samo nazivi korisnika i visina dodijeljenog iznosa, a nikako je li novac namjenski potrošen, kakvi su efekti, ima li izvještaja o realizaciji ...

SKORO KAO VIC:

Na spisku grantova jednog od dopredsjednika FBiH iz 2011. god. , između ostalog, stoji da je Nezavisnom univerzitetu iz Banja Luke dodijeljeno 20.000 KM, bez ikakvog obrazloženja. Tako se otvara prostor za nagađanje: da li bi to mogla biti plaćena nečija školarina, dva doktorata ili... Ako je dodijeljeno fakultetu – zašto baš tom? Ako je za školarinu ili doktorat – čiji? Zašto ne meni ili mom djetetu, jer

TO JE I MOJ NOVAC!

Ili je, naprimjer, grant od 20.000 KM dobilo pogrebno društvo Bakije koje za svoje usluge uzima nemalo para, ali isti ili sličan grant nisu dobila i druga pogrebna društva. Zašto?

Navedeni primjeri odabrani su tek kao ilustracije i zbunjujući su!

Sredstva tekuće rezerve namjenjena su za hitne i nepredviđene budžetske izdatke.

Tako su, naprimjer, 2011. god. hitna sredstva u iznosu od 100.000 KM izdvojena za sanaciju i rekonstrukciju fudbalskog stadiona Otoka ili 75.000 KM za obnovu Napretkovog doma na Trebeviću, ili za ...

U revizorskom izvještaju stoji da se *“ne može potvrditi da je odobravanje sredstava tekuće rezerve Vlade FBiH u potpunosti provedeno u skladu sa odredbama Zakona o budžetima u FBiH, Zakona o izvršenju budžeta za 2011. god. i Odluke o kriterijima raspodjele finansijskih sredstava iz tekuće rezerve Budžeta FBiH...”*

Štednja, def.- čuvanje materijalnih dobara ili novca. Provodi se odgađanjem, odnosno ograničavanjem potrošnje za određeno vrijeme ili tako što se čuvaju dobra od beskorisnog ili društveno manje korisnog trošenja u odnosu na druge potrebe.

Analize kriterija, u slučajevima gdje oni postoje, a po kojima se vrši raspodjela ovog novca, pokazuju da:

- ◆ su kriteriji uopšteni i nejasni
- ◆ prepisuju se iz godine u godinu
- ◆ nije precizirano na osnovu čega se određuje iznos sredstava za projekte

Zbog toga:

- ◆ se pri izboru otvara mogućnost različitog tumaćenja
- ◆ nema kvalitetne analize koja bi dalje uticala i na samo planiranje budžetskih sredstva
- ◆ većem broju aplikacija se daje manji iznos, pa se nije u mogućnosti ostvariti korist za zajednicu

Šta znače i kako se mjere kriteriji poput:

KVALITET PROJEKTA ILI INTERES KULTURNE JAVNOSTI

Kada su kriteriji uopšteni, neprecizni i nejasni, ocjena kvaliteta prepušta se subjektivnom dojmu, odnosno stavu ocjenjivača. Šta onda znači lični stav osobe koja ocjenjuje? Znamo da je on nemjerljiv i samim tim ostavlja mogućnost zloupotrebe ili usmjeravanje sredstava tamo gdje ona ne bi trebala biti dodijeljena...

PRIMJERI KAO ILUSTRACIJA:

Na osnovu kojih kriterija je u istoj godini i iz iste institucije određen i dodijeljen iznos od 3.000 KM za Hrvatsko kulturno umjetničko društvo Dinara, Livno, a 5.000 KM za KUD Rudine Vidoši, također iz Livna.

Također nije objašnjeno zašto za učešće na zvaničnim međunarodnim takmičenjima i KUP-ovima šampiona Evrope, RK Bosna dobije 50.000 KM, a Ragbi klub Čelik 10.000? Znamo da kod nas ragbi nije popularan, ali međunarodno takmičenje je međunarodno takmičenje!

ŠTA SE KRIJE IZA POSTOJEĆE SITUACIJE
ILI KOME OVO ODGOVARA

Predstavnici nevladinog i vladinog sektora,

KA

“ ◆ Rezultat stanja u kojem smo se našli nije rezultat neznanja i zbunjenosti

◆ Problem je nedostatak strategije i ciljeva

◆ Plan je osnov dodjele i praćenja utroška sredstava

◆ Ne postoji jedinstveni registar grantova i neprofitnih organizacija

◆ Intenzivno se radi na definisanju kriterija, ali je činjenica da ministar ima neku vrstu diskrecionog prava da odobri neki grant mimo stava komisije zadužene za ocjenjivanje

◆ Ministarstva nemaju dovoljno ljudi da prate primjenu svakog granta nego se to radi metodom slučajnog uzorka, što ostavlja prostor da neko ipak radi nepošteno

◆ Kroz adekvatan nadzor bi se riješio problem namjenskog utroška sredstva, odnosno realizacija javnog novca

ŽU

◆ Nema daljih aktivnosti po revizorskim izvještajima od strane svih onih koji bi trebali da reaguju i rade: Parlament i Parlamentarna komisija sa svim nadležnostima, te ostale institucije

- ◆ Na osnovu odobrenih projekata može se zaključiti da se kriteriji ne primjenjuju dosljedno, što izaziva nepovjerenje prema institucijama i strah da je lobiranje ili poznanstvo sa osobama iz institucije važnije nego stvarni rezultati

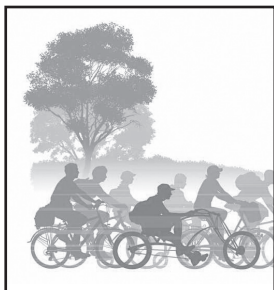

- ◆ Institucije u BiH bi trebale primjenjivati provjerene metode i procedure dodjele, kriterije i principe praćenja realizacije projekata koje primjenjuju Evropska komisija ili druge međunarodne organizacije

- ◆ Da u komisiji za dodjelu grantova budu i predstavnici nevladinog sektora

- ◆ Zbog krize i nedostatka sredstava u budžetu svako izdvajanje za ove namjene treba da ima učinak koji se mora pratiti “

DA NE BUD OVA SREDSTVA SE IZDV

- ◆ doprinose realizaciji projekata iz različitih oblasti poput:
  - zaštite ljudskih prava i prava manjina,
  - prava žena i uspostavi ravnopravnosti spolova
  - zdravstvene i socijalne zaštite
  - prava mladih
  - rad sa djecom, ranjivim i marginaliziranim grupama...

E ZABUNE

AJAJU ZBOG TOGA ŠTO:

◆ pomažu zadovoljavanju javnih potreba i interesa građana za koje vlada nije razvijala kapacitete poput:

- sporta
- kulture
- tehničke kulture...

Ukoliko dodjela ovih sredstva nije transparentna, ukoliko nema jasnih i preciznih procedura i kriterija, onda umjesto da doprinesu napretku zajednice, ova sredstva mogu postati značajan izvor nepravilnosti i korupcije.

Osim što ova sredstva mogu funkcionisati kao kanal za mito i interesno povezivanje, mogu poslužiti i kao paravan za davanje političkih grantova putem posredničkih primatelja.

ZAŠTO STVARATI SUMNJU KADA POSTOJE
JASNE PROCEDURE I KRITERIJI ?

U MODERNIM EVROPSKIM ZEMLJAMA:

- ◆ Ova sredstva predstavljaju INVESTICIJU
- ◆ Prioritet je POTREBA ZAJEDNICE
- ◆ Finansiranje programa je MOGUĆNOST, a ne pravo
- ◆ Ključ je KVALITET programa

TOP 5 CILJEVA

1. TRANSPARENTNOST

Moramo znati: ko dodjeljuje novac, kada i gdje raspisuje javni poziv, koji su uslovi i kriteriji za izbor korisnika, ko je dobio novac, koliko i za šta, da li je novac namjenski potrošen, kako je korisnik izvijestio o tome, kakvu korist zajednica ima od toga?

Javni pristup informacijama smatra se najboljim sredstvom za prevenciju korupcije i drugih oblika zloupotrebe.

AKO SU SPREMNI RADITI TRANSPARENTNO,
ONDA ĆE RADITI I ODGOVORNije

2. JEDNAKE ŠANSE ZA SVE

Svaka dodjela javnog novca treba se odvijati putem javnog poziva!!!

Svaki javni poziv mora imati jasne i mjerljive kriterije, opšte i posebne, a sve opet, usklađeno sa strategijom i ciljevima institucije koja raspisuje poziv.

Tako svi imaju jednake šanse, a **POBJEĐUJE KVALITET!** Institucije bi trebale imati izrađen plan javnih poziva i drugih programa finansiranja za narednu godinu.

3. KVALITETAN NADZOR

Svaki korisnik granta mora izvještavati o realizaciji projekta. Također, mora biti spreman na kontrolu svog rada na mjestu realizacije projekta i onaj ko dodjeljuje novac mora naći način da najmanje jednom posjeti izvođača projekta i uvjeri se da realizacija teče u skladu sa ugovorom i izvještajima. Obavezna kontrola mora biti naznačena i u ugovoru između onog ko dodjeljuje novac i korisnika.

JAVNI SLUŽBENICI MORAJU RAZUMJETI DA JE NOVAC KOJI DODJELJUJU ZAJEDNIČKI, DA PRIPADA SVIM STANOVNICIMA FBiH I DA VLASNICI TOG NOVCA ZA SVOJE PARE MORAJU DOBITI NAJVIŠE ŠTO JE MOGUĆE.

4. EVIDENCIJE I JEDINSTVENA BAZA PODATAKA

Na nivou FBiH mora biti uspostavljena jedinstvena baza podataka korisnika grantova i među državnim tijelima koja finansiraju projekte udruženja i pojedinaca mora postojati koordinacija i saradnja kako bi se izbjeglo preklapanje i višestruko finansiranje istih aktivnosti ali i finansiranje organizacija koje ne poštuju ugovorne obaveze prema državnim tijelima.

5. EFIKASNIIJA I EFEKTIVNIJA POTROŠNJA

Institucije vlasti koje dodjeljuju grantove moraju stalno preispitivati potrebe društva i prema njima korigovati politiku finansiranja projekata udruženja i pojedinaca. To bi dovelo do toga da novac bude korisnije potrošen

I DA STANOVNICI FBiH BUDU ZADOVOLJNIJI UČINKOM JAVNE UPRAVE I TROŠENJEM NJIHOVOG NOVCA.

O PROJEKTU :

Radimo transparentno, poštujućmo kriterije, pratimo izvještaje projekat je koji obuhvata analizu dodjele grantova pojedincima i neprofitnim organizacijama iz budžeta FBiH s ciljem da se definišu jasni i mjerljivi kriteriji i poboljšaju procedure dodjele grantova kako bi se mogućnosti zloupotrebe javnih sredstava, odnosno položaja pojedinaca izbjegle ili barem svele na minimum, a javni novac ispunio svoju svrhu - da je koristan zajednici !!!

Ova knjižica je dio naše priče!

POŠTOVANI ČITAOČE:

Kada procedure za dodjelu javnog novca nisu uspostavljene
ili jasno definisane,
kada su kriteriji nejasni i nemjerljivi,
kada javnost nema informacije o tome,
kada procedure izvještavanja o realizaciji,
efektima i pravdanje potrošenog novca
nisu dovoljno konkretno
utvrđene i precizne ili jasne, umjesto izvještaja
o namjenskom utrošku sredstva onaj koji je dobio pare pošalje fotografiju
A onaj ko mu je dao pare,
fotografiju prihvati kao validan izvještaj!
I onda se pitamo: **Ko je ovdje magarac!?**

Ne dozvolimo da nas namagrače!

To su naše pare!

HOĆEMO JASNE PROCEDURE I KRITERIJE

